

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

LT

Kalba

2020 m. gruodžio 1 d.

Europos Audito Rūmų Pirmininko Klaus-Heiner Lehne kalba

Audito Rūmų 2019 m. metinės ataskaitos pristatymas

Europos Sąjungos Tarybai (ekonomikos ir finansų reikalai)

2020 m. gruodžio 1 d.

Pirmenybė teikiama sakytiniam variantui.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Gerbiamas Pirmininke,

Gerbiami Ministrai,

Ponios ir ponai,

džiaugiuosi galėdamas šiandien į Jus kreiptis tokiu būdu, kartu dalyvaujant už metinę ataskaitą atsakingam Audito Rūmų nariui Tony Murphy.

Manau, kad nė vienas iš mūsų dar neturėjo tokių **iššūkių** kupinų metų kaip šie. Tačiau kaip ir visada mūsų Europos Sąjungos istorijoje, **krizės** lemia **pažangą** ir inovacijas, kurios vos prieš keletą mėnesių mums atrodė neįmanomos.

Nors šiandien čia Jums pristatau Audito Rūmų metinę ataskaitą už praėjusius metus, mes kartu turėtume turėti omenyje svarbius sprendimus ir susitarimus, kurie formuos ES išlaidas ir finansų valdymą **ateinančius septynerius metus**: naują ilgalaikį ES biudžetą, įskaitant ekonomikos gaivinimo fondą „Next Generation EU“.

Kaip nepriklausomas Europos Sąjungos išorės auditorius, padarėme viską, ką galėjome, kad nuo COVID-19 pandemijos protrūkio pradžios Europos Sąjungoje **ir toliau užtikrintume veiksmingą viešojo audito funkciją**.

Ką nustatėme?

Išlaidų srityje vertiname, kad **bendras klaidų lygis** išliko **stabilus**: 2018 m. jis sudarė 2,6 %, o 2019 m. – **2,7 %**. Tai, visų pirma, **gera žinia**. Žinoma, ši bendras skaičius neparodo didelių skirtumų tarp politikos sričių.

Konkurencingumo srityje, mūsų vertinimu, klaidų lygis yra padidėjęs (**4 %**) ir daugiausia susijęs su netinkamų finansuoti išlaidų kompensavimu. Be abejo, tai iš dalies būtų galima išspręsti supaprastinus sudėtingas personalo išlaidų taisykles, kaip jau kartojuame ne vienus metus. Mes taip pat patikrinome Komisijos ir jos vardu dirbančių išorės auditorių atliktus auditus ir nustatėme, kad jie yra tik iš dalies patikimi, tad akivaizdu, kad vis dar turi būti daroma pažanga.

Gamtos išteklių srityje nustatėme patobulinimų, dėl kurių įvertintas klaidų lygis sumažėjo iki **1,9 %**. Tai ypač pasakytina apie **tiesiogines išmokas**, kurios daugiausia susijusios su deklaruotais žemės ūkio

paskirties žemės plotais. Šių išmokų, kurios sudaro didžiąją išlaidų pagal šią išlaidų kategoriją dalį (70 %), klaidų lygis tebėra **gerokai žemesnis už reikšmingumo ribą**. Tačiau **kaimo plėtros rinkos priemonėms, žuvininkystei ir klimato politikai** tenkančiose išlaidose, kurios sudaro likusius 30 % šios kategorijos išlaidų, nustatytas **reikšmingas klaidų lygis**. Mūsų atlikta kai kurių nacionalinių įstaigų auditų peržiūra taip pat parodė, kad vis dar yra tobulintinų sričių.

Administravimo srityje, kaip ir pastaruosius dvejus metus, **reikšmingų klaidų** nenustatėme.

Sanglaudos srityje, atsižvelgdami į valstybių narių institucijų atliktus pataisymus, vertiname, kad klaidų lygis yra **4,4 %**, t. y. žemesnis nei praėjusiais metais, tačiau vis dar reikšmingas. Mes peržiūrėjome **18 nacionalinių audito institucijų**, atliekančių labai svarbų vaidmenį šios srities patikinimo ir kontrolės sistemoje, darbą ir **vėlgi nustatėme klaidų, kurių jos nebuvo aptikusios**. Jeigu nacionalinės institucijos ir Komisija ateinančiais metais sugebės pagerinti padėtį šioje srityje, galėtume labiau pasikliauti valstybių narių audito institucijų darbu ir jo rezultatais, o tai būtų ryžtingas žingsnis siekiant pagerinti kontrolės sistemą šioje svarbioje srityje. Tačiau to kol kas nėra. Žinau, kad Komisija nori pasiekti šį tikslą, tačiau mums reikia didelių valstybių narių pastangų, kad tai taptų realybe.

Kodėl taip akcentuoju sanglaudos sritį?

Dėl gana paprastos priežasties: kelerius metus darėme skirtumą tarp išlaidų, kurios, mūsų nuomone, yra **didelės rizikos** išlaidos, įskaitant sanglaudos srities išlaidas, ir išlaidų, kurios, mūsų nuomone, yra mažos rizikos išlaidos. Didelės rizikos išlaidų reikšmingo klaidų lygio įvertis yra **4,9 %** (2018 m.: 4,5 %).

Taigi kas įvyko 2019 m.? Nepaisant keleto vienokių ar kitokių niuansų, pagrindinių politikos sričių **esminių pokyčių nebuvo**. O **ex post patikrų** trūkumų tebėra.

Tačiau **padidėjo didelės rizikos išlaidų**, visų pirma sanglaudos srityje, **dalį (53 %)**. Tai savaime nėra problema – tai, kad sanglaudos išlaidos padidėjo, yra gerai ir to buvo tikėtasi. Tačiau tai reiškia, kad dabar **didžioji mūsų audito populiacijos dalis yra paveikta reikšmingo klaidų lygio**. Todėl šį kartą Audito Rūmai pateikė nepalankią (t. y. **neigiamą**) nuomonę dėl visų išlaidų.

Taip yra dėl **nuolatinių struktūrinių problemų** kai kuriose srityse, kuriose būtina imtis veiksmų. Mums reikia **aiškių ir paprastų taisyklių** visiems ES finansams, taip pat reikia **veiksmingai tikrinti**, kaip išleidžiami pinigai ir ar pasiekiami numatyti rezultatai.

Svarbiau už mūsų bendrą išvadą ar antraštę yra reali padėtis ir mūsų išvados dėl atskirų išlaidų sričių, o šios išvados yra **labai skirtingos**. Todėl prašyčiau Tarybos atidžiai išnagrinėti šias sritis.

„Be to, šiais metais pirmą kartą paskelbėme ataskaitą dėl ES biudžeto bendro veiksmingumo. Ši naujoviška ataskaita yra mūsų metinės atskaitomybės dalis ir ja prisidedama prie biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūros. Ataskaitoje nurodyta, kad nors ES veiksmingumo atskaitomybė toliau gerėja ir tampa labiau subalansuota, vis dar kyla iššūkių. Komisijos veiksmingumo vertinimų kokybė, taip pat faktinis ES išlaidų programų veiksmingumas yra nevienodi. Be to, ES turi toliau gerinti veiksmingumo informacijos patikimumą.“

Gerbiamas Pirmininke, ponios ir ponai,

kreipiuosi į Jus tokiu metu, kai nustatomas **kitas finansinis laikotarpis**. Ateinančiais metais ES išlaidos turėtų beveik padvigubėti. **Todėl pasinaudokime praeityje įgyta patirtimi**, kad sukurtume geriausią įmanomą sistemą. Per ateinančių septynerių metų laikotarpį Sąjunga turi gebėti įvertinti tai, kas ankstesniu laikotarpiu pasiteisino ir kas nelabai.

Todėl **saugokime Sąjungos finansinius interesus** nuo pažeidimų ir sukčiavimo. 2019 m. OLAF pranešė apie devynis įtariamo sukčiavimo atvejus, kuriuos nustatėme atliktų auditų metu. Tikiuosi panašaus glaudaus bendradarbiavimo su Europos prokuratūra.

Kitas ilgalaikis ES biudžetas, įskaitant Europos ekonomikos gaivinimo planą, **taip pat kelia didelių iššūkių** **Audito Rūmams** dėl visiškai naujos savo dimensijos. Jiems reikės **daugiau išteklių**, kad galėtų patikrinti, ar šios lėšos naudojamos tvariai.

Pasimokykime ir iš ankstesnės patirties ir **kuo greičiau** pradėkime naują finansinį laikotarpį. Tačiau turėkime omenyje, kad iki 2019 m. pabaigos, t. y. priešpaskutinių dabartinio septynerių metų biudžeto metų, išmokėta tik 40 % sutarto septynerių metų laikotarpio ES finansavimo, o kai kurios valstybės narės panaudojo mažiau nei trečdalį lėšų. Sunkumai **įsisavinti ES lėšas** yra nuolatinis klausimas, kad ir kokie būtų politiniu lygmeniu nustatyti tikslai ar reikalavimai. Tai padidino dar neįvykdytus įsipareigojimus, kurie iki 2019 m. pabaigos sudarė beveik 300 milijardų eurų ir kuriuos reikės vykdyti pagal naują DFP.

Ponios ir ponai,

atsižvelgiant į naują ateinančių septynerių metų finansinę programą, visų pirma ekonomikos gaivinimo fondą „Next Generation EU“, valstybėms narėms taip pat tenka didžiulė atsakomybė už patikimą ir tvarų

ES finansų valdymą Europos piliečių labui. Šių metų ataskaitoje, kurią šiandien turėjau progą Jums pristatyti, pabrėžiama, kad visi susiję subjektai turi **toliau stengtis**, kad Europos pinigai formuojant Europos ateitį būtų panaudoti kuo geriau.

Dėkoju už dėmesį.